

**Spisy vydávané českou sekci diecéš. komitétu
v Českých Budějovicích.**

Vychází ročně 4 čísla ve lhůtách libovolných.

Ročník V.

Číslo 3.

Pohřbívati či spalovati mrtvolý?

Časová úvaha proti krematistům.

Napsal Tom. Lavorini.

Pramenem byla mi díla následující: 1. Tom. Pícha: „Hřbitovy po stránce hygienické.“ 2. Fr. Zaletěl: „Pohřbívati či spalovati.“ 3. Fr. Vaněček: „Lože Záhořovo.“

Vydavatel a zodpovědný redaktor **Dr. K. Slavík.**

Cena 10 h, poštou 15 h, 5 exempl. 50 h, 11 exempl. 1 K poštou.

Pákladem české sekce diecéšního komitétu v Č. Budějovicích.
Tiskem bisk. knihtiskárny v Č. Budějovicích.

Nákladem České sekce diecévního komitétu v Českých Budějovicích vyšly:

Zbrojnice katolická II. (Zpráva o sjezdu katolíků jihočeských.) — **Zbrojnice katolická III.** (Může-li býti katolický rolník členem strany agrární?) **Farář Lidumil.** Povídka od Grossmanové-Brodské. — **Bojem k vítězství.** Pěkná, na poměry našeho venkova hodící se povídka od J. Brožka. Cena každé brožury 20 h, poštou 25 h. — **Rukověť křesť. socialismu.** Výtečný spis, hodící se pro všechny stoupence, zvláště pro organizátory a agitátory. Cena 50 h, poštou 60 h. — **Bič na socialisty.** (Může-li býti rolník, Čech a katolík, soc. demokratem?) — **Kladivo na socialisty.** (Může-li býti živnostník, Čech a katolík, soc. demokratem?) — **Pěst na socialisty.** (Může-li býti dělník, Čech a katolík, soc. demokratem?) — **Nevěrecké proudy v českém hasičstvu.** Cena každé brožury 6 h, poštou 9 h. — **Klášterní zločiny ve světle pravdy.** Odpověď na neomalené útoky nepřátel církve. Cena 4 h, poštou 7 h. — **První moravská lidová pout do Svaté Země r. 1905.** Cena 40 h, poštou 50 h. Při větších objednávkách 40 h poštou. — **Sedm panenských P.** Poučné články pro křesť. panny. — **Dvě nevěsty.** Povídka. Obojí napsal J. Janda. Cena 50 h, poštou 60 h. — **Křesťanský názor na svět.** Napsal Josef Šmejkal, farář. Cena 1.70 K, poštou 1.90 K. Při větších objednávkách zvláštní slevy. — **Průvody s Velebnou Svátostí v Lurdech.** Napsal Dr. K. Slavík. Cena 8 h, poštou 10 h, 4 ex. 30 h, 12 ex. 80 h, 48 ex. 3 K, 100 ex. 6 K poštou vyplaceně. **Při odebrání nejméně 10 ex. všech uvedených brožur se objednateli pošlou vyplaceně.** — **Stanovy křesť.-soc. tělocvičných jednot.** Cena 10 h, poštou 15 h, 5 ex. 60 h, 20 ex. 2 K poštou. — List pro křesť. muže „**Václav**“, pro křesť. matky „**Ludmila**“, pro křesť. dívky „**Anežka**“. Tyto tři krásné lidové časopisy vycházejí měsíčně. Předplatné jednotlivě 2 K, při objednávce nejméně 10 ex., třeba všech tří dohromady, po K 1.60.

Mezi moderními hesly, jež hnutí protikřesťanské přivádí dnes k veřejnému přetřesu, nemalý rozruch působí heslo: Spalovati mrtvoly. Dějiny tohoto hnutí jsou stručné. Poprvé tato snaha uskutečnila se za velké revoluce francouzské r. 1797, kdy zášť proti všemu náboženství dostoupila svého vrcholu a nevázaná svoboda lidská slavila své orgie, prolévajíc pod známou guillotinou potoky krve lidské. Roku 1871 chopili se této novoty italští svobodní zednáři a přijali ji do svého programu. Také v Praze máme již spolek pro spalování mrtvol, vedený pražským fysikem Drem Záhořem. Spolek ten shání pilně členy a usiluje o to, aby i v Rakousku spalování mrtvol bylo zákonitě dovoleno — prozatím však dává své členy spalovati v cizině nám nepřátelské t. j. v německých městech Gothě nebo Žitavě.

Snahou svobodných zednářů jest přerušiti veškerý styk lidu s knězem. Ač oni úskostlivě knězi a kostelu se vyhýbají, přece doposud přicházejí do nuceného styku s knězem ve škole, při oddavkách a při pohřbu. Aby však i zde kněze učinili zbytečným, vymyslili tajný plán na odkřesťanění školy, sňatku i pohřbu t. j. namáhají se hlučně o volnou školu bez náboženství, o rozluku manželskou a tudíž sňatek ci-

vilní bez kněze, konečně o spalování mrtvol rovněž bez kněze. Patrně z toho, jak židozednáři a jejich náhončí (pokrokáři a volnomyšlenkáři) promyšleně pracují o všeobecném odkřesťanění lidu. Podaří se jim to? U několika lidí, u většiny některého národa snad ano, nikoli však všeobecně u všech křesťanských národů — poněvadž církev katolická dle přípovědi Spasitelovy je nezničitelná, nepřemožitelná.

Poněvadž i v Č. Budějovicích nachází se několik členů tohoto spolku, a otázka spalování má svoje přívržence i protivníky, bude záhodno upozorniti krátce naše stoupence, jaké stanovisko zaujímá k této myšlence věda a církev katolická.

1. Co praví věda vůbec o spalování mrtvol?

Nechci předbíhati úsudky jednotlivých věd a proto jednu po druhé nechám mluvit.

a) Nejpřednější a nejpovolanejší svědkyní je

biologie = životověda.

Ta odsuzuje spalování mrtvol jako čin proti-přirozený a dalšímu vývoji života na světě škodlivý. Píšeť universitní náš profesor biologie Dr. Mareš¹⁾: „Přirozený způsob pohřbení je zetlení mrtvoly v zemi. Spalování mrtvol je nepřirozený čin člověka, poškozující život vůbec.“ A vykládá dále, kterak k vývoji života na zemi je nutna sloučenina dusíku. Spálením mrtvoly nebo ústrojné látky vůbec rozkládá se slouče-

¹⁾ Mareš: Všeobecná fysiologie str. 12. a 13.

nina dusíku, z čehož volný dusík uniká do vzduchu a navždy pro život na zemi je ztracen. Zetlí-li však ústrojná látka v zemi, odštěpuje se z ní sloučenina dusíku a jsouc zachycena zemí, na vždy je životu pozemskému zachována. — Odborný časopis přírodovědecký „Živa“ píše o tomto předmětu¹⁾: „Spalování těl rostlinných je nepřirozený čin. Příroda užívá zetlívajících těl za potravu pro nově rostoucí. Spálením však ochuzuje se život, odnímá se mu potravy. Jen zetlením vrací se hmota odumřelého těla v koloběh života.“ Biologie tedy spalování naprosto odsuzuje.

b) Spalování mrtvol nepřízniva jest dále

věda chemická.

Onať přímo i nepřímo tento nešvar zamítá. Přímo, když v souhlasu s biologií prohlašuje spalování mrtvol a látek ústrojných vůbec za ochuzování přírody a jejího vývoje. Nepřímo vyslovuje se proti spalování, vyvracejíc mistrně všelike námitky od krematistů²⁾ proti hřbitovům vymyšlené a činěné.

Námitky, jež krematisté proti hřbitovům předstírají, sledují zdánlivě cíl zdravotní, opravdu však jsou v očích vědy chemické nicotny a bezpodstatny. Projděme je řadou a slyšme, co jim odpovídá věda. a) „Krematisté namítají: „Hřbitovy obsahují těla s choroplodnými mikroby³⁾, kteří mohou vzduchu škoditi a jej nakaziti.“ Je tomu tak? Na-

¹⁾ „Živa“ r. 1896 str. 252.

²⁾ Krematisté = přívrženci spalování mrtvol.

³⁾ Mikrobi choroplodní -- též bacilly zvaní -- vyvolávají různé nakažlivé nemoci. Jsou to malinká živoucí tělíska, $\frac{1}{1000}$ mm délky. Rozmnožují se úžasně rychle, neboť z jediného tělíska vznikají za $\frac{1}{2}$ hodiny dva jedinci, za hodinu čtyři, za 24 hodin 280,000.000.000 jedinců. Proměňujíce ústrojné látky v jedovaté látky ptomainy a toxiny, působí v těle otravu krve.

prosto ne! Nákazy od těla jednou pohřbeného se báti nemusíme! Dokázalť francouzský bakteriolog Loesener¹⁾, že vrstva země, která mrtvolu zakrývá, odstraňuje všelikou možnost nákazy vzduchu, poněvadž škodliví mikrobi nemohou se sami dostat na povrch země a do vzduchu. Dále dokázal vědeckými pokusy, že všichni mikrobi choroplodní hynou v zemi po jisté době a to mikrobi choleroví hynou v zemi za 28 dní, tyfoví za 96 dní, tuberkulosní za 123 dní atd. U nás pak vykopávají se staré hroby až po 7 nebo 10 letech; je tedy možná nákaza vzduchu bacilly choroplodnými? Proto píše Dr. Wernher²⁾: „Z četných dělníků, kteří vyklízeli prastarý hřbitov ‚cimetière des innocents‘ v Paříži a přišli tudíž v přímý styk s koncentrovaným vzduchem hřbitovním, neonemocněl ani jediný.“ Potvrzuje tedy lékař z praxe to, co shora chemie vyzkoumala. Bajku o škodlivosti hřbitovů vyvrací i ta skutečnost, že naši hrobníci, kteří celý život jsou ve styku se vzduchem hřbitovním, dosahují pravidelně vysokého stáří a umírají přirozenými nemocemi, jak před časem v „Čechu“ o tom bylo označováno. b) Druhá námitka krematistů zní: „Mikrobi choroplodní mohou poškozovati vodu podzemní, kterou z pramenů čerpáme a pijeme.“ I zde jsou zbytečné strachy, neboť voda pronikajíc zemí se filtruje t. j. čistí se a zabíjí nejen mikrobů, nýbrž i látek ústrojných, jež podlehajíce hnilobě by vodu pitnou kazily. Tak učí chemie a časopis přírodovědecký „Živa“ píše³⁾: „Vrstvy zemské jsou výbornými filtry pro mikrobů. Jeden, dva metry pod dlažbou, i berlínskou, není téměř mikrobů. I byly spodní vody dvoje pod sebou nalezeny prosty mikrobů. Není-li tudíž znečištění staletým hromaděním fekálií pod městem, nebo nesouvisí-li studnice přímo se žumpami a kanály, není půdou nákaza.“ c) Třetí námitka krematistů: „Vzduchu mohou škoditi také mrtvolné látky rozkladné a jejich jedovaté výpary.“ Též tuto obavu chemie odstavila dvojnásobným výzkumem.

aa) Předně dokázala, že vrstva země mrtvolu pokrývající pohlcuje do sebe všechny plyny škodlivé. Proto zaorává se na poli hnůj, pokrývají se komposty zemí, zakopávají se zdechliny, aby vyvinující se plyny byly zemi

1) Viz „Živa“ 1897, str. 29.

2) Die Bestattung der Todten im Bezug auf Hygiene, str. 39.

3) Viz „Živa“ 1896, str. 22.

zachovány a vzduchu neotravovaly. *bb)* Za druhé dokázala chemie, že rozkladné látky nezůstanou v původním nebezpečném stavu, nýbrž že proměňují se v látky životu rostlin potřebné a to redukcí a oxydací. Redukce záleží v tom, že atomy bez pomoci vzduchu se rozštěpí a přecházejí v jiné chemické skupiny. Oxydace znamená pak oksličení látek hnilobných, tak že mění se zplodiny dusíkaté v dusičňany, trosky uhlikaté v kyselinu uhličitou, sírovodík v sírany atd. Z toho patrně, že i tato námitka je bezpodstatná. Proto prohlásil kongress lékařů v Berlíně r. 1890, že hřbitovy jsou zcela neškodny zdraví lidskému, když předpisy zdravotní se zachovávají. Dr. Wittmeyer ve svém spise ¹⁾ dí: „Důkaz, že by pohřebiště založené dle vědy a zkušenosti bylo nebezpečné, nebyl ani theoreticky ani prakticky proveden.“ *d)* Čtvrtá námitka krematistů: „Mrtvolné látky rozkladné mohou tedy otravovati vody podzemní, jež pijeme.“ Vyvrácení této námitky podáno již při druhé námitce, zde pak uvedeme jen praktické výzkumy. — V Berlíně odvádějí se kanálové splašky, plné hnilobných látek a škodlivých mikrobů, obrovskými pumpami na rozsáhlé pole za městem. Půda při prosakování splašků zachycuje mikroby i živiny hnilobné. Voda prosáklá půdou vede se do malchovských rybníkův a je tak čistá, že ryby v ní vedou čilý život. Svlažovací pozemky pak mají bujné rostlinstvo, a uprostřed nich stojí sanatoria. ²⁾ — Jiný důkaz je ten, že vody čerpané na hřbitovech jsou čisté; musí však studně od hrobů silnější vrstvou země oddělena býti a shora dobře zakryta.

Tím způsobem zamezila chemie všeliké nájezdy a výtky proti hřbitovům doposaváde vedené, a stoupenci hřbitovů přijmou zajisté její výzkumy s radostí jako veliké zadostučinění a výtečnou zbraň proti krematistům.

c) Třetím mluvčím je

věda soudního lékařství.

I ona staví se rozhodně proti spalování. Vždyť občas nutná jest exhumace t. j. vykopání mrtvoly,

¹⁾ Über die Leichenverbrennung str. 25.

²⁾ Srovnej „Věda a práce“ 1903. str. 125.

by zjistil se nějaký zločin později objevený ku př. zabití, otrávení, uškrcení. Dnes poznají lékaři soudní z pouhé kostry, kdy, kde a čím zasažena byla smrtelná rána, udají tvar těla, pohlaví a jiné podrobnosti. Spálením však zmizí všechny tyto příznaky k posouzení zločinu, z čehož zločinci měli by nehoráznou radost, jak poněkud satiricky píše Alex. Basis¹⁾: „Vrahové a lupiči jsou přirozeně přívrženci spalování mrtvol. Jestliť to jejich zájem, aby stopy svých zločinů záhy zničili.“ Na základě toho nejslavnější lékaři hájí pochovávání mrtvol do země, spalování pak odsuzují, ku př. Dr. Albert z Notthaftu²⁾.“ Nápadno jest u našeho spolku pro spalování to, že členy spolku jsou lidé, v tomto ohledu neznalí (herci, obchodníci, úředníci) a několik praktických lékařů (jimž důvodem může býti jen zášť proti náboženství), nikoli však mužové přísné vědy, universitní professoři lékařství.

d) Spalovačům mrtvol

nepřeje ani věda dějepisná.

Dovídámeť se z dějin, že původně všichni národové znali pouhé pochovávání mrtvol do země, jak svědčí nejstarší doba t. zv. kamenná, z níž zachovaly se nám četné kamenné náhrobky. Ve druhé době t. zv. bronzové ujímalo se již částečně spalování mrtvol, soudíc dle nalezených z té doby popelnic. Ve třetí pak době t. zv. železné shledáváme se opět s pochováváním do země, jak ze současných náhrobků vysvítá.

Proběříme-li dějiny nejznámějších národů podrobněji, jeví se výsledek následovní: a) Řekové v nejstar-

¹⁾ Basis: Die Beerdigung und Verbrennung der Leichen.

²⁾ Blätter für gerichtliche Medizin 1898.

ších dobách znali jen pochovávání, jak svědčí nálezy Schliernannovy v Mykenách. V pozdější době tu a tam shledáváme se se spalováním, jak v Homeru lze se dočísti. *b)* U Římanů bylo pochovávání starším zvykem než spalování. Tvrdí tak spisovatel římský Plinius ¹⁾ a Cicero. ²⁾ Minutius Felix nazývá pochovávání lepším zvykem než spalování. *c)* U Germánů, Gothův a pohanských Čechů, jejichž „Dějiny“ začínají v době mnohem pozdější, zachovávan byl zvyk obojí.

Z řečeného patrně, že v nejstarších dobách před Kristem, kdy známost pravého Boha nebyla ještě zakalena, drželi se lidé zvyku pochovávat mrtvoly a že tento zvyk je tak starý jako pokolení lidské samo. V pozdějších dobách, kdy známost pravého Boha víc a více mizela, ujímalo se tu a tam spalování mrtvol. Původní dějiny tedy mluví pro pochovávání.

e) Pátým odpůrcem spalování je

věda národohospodářská,

která odmítá spalování mrtvol jakožto nepoměrně dražší nežli pochování do země. Spálení mrtvoly v Gothě dle nejmenší sazby i s dovozem stojí 260 K, dle prostřední sazby 560 K — pohřbení do země však stojí u nás dle nejmenší sazby 10 nebo 20 K. Mohou si spálení mrtvoly dovoliti tudíž jen zámožnější lidé. A kdyby každý člověk chtěl se dáti spáliti, vyhodil by se každým rokem obrovský obnos národního jmění na plano. Dále povážíme-li, že ku vyvinutí velikého žáru v peci zapotřebí jest mnoho centů uhlí: kolik uhlí a dříví přišlo by do roka na zmar, jehož by se mohlo použití k vývinu tepla a k pohánění strojů na dlouhý čas! Nevedl by

¹⁾ Nat. hist. 7, 54.

²⁾ De lege 22, 56.

tento nesmysl k předčasnému vyčerpání dolův a lesů?

Nevěřme, že by obce postavily samy krematoria t. j. pece na spalování mrtvol, kdyby toto u nás uzákoněno bylo. Naše obce jsou daněmi a dluhy tak utaženy, že s bídou zaopatří lidi na obec příšlé a těžko vypravují pohřeb chudým příslušníkům, kde není třeba leč koupiti rakev, neboť kněz v takovém případě dělá obřady zdarma! A krematorium, má-li býti hygienicky zařízeno, stojí hezkou sumu peněz!

f) Posledním odpůrcem spalování mrtvol je

psychologie a aesthetika

t. j. duševěda a krasověda. Sledujme se stanoviska obou věd především pochovávání zemřelých do země. Každý, má-li jen trochu lásky a citu k zemřelému, hledí jeho tělo co nejdéle udržeti a kdyby bylo možno, ani zemi by je nesvěřil. Proto ve Starém Zákoně byly mrtvoly balsamovány, aby delší dobu uchráněny byly od hniloby. Staří Egypťané uměli tak výtečně balsamovati, že některé jejich mrtvoly, t. zv. mumie, až po dnes se neporušeny dochovaly. Jak konejšivě se stanoviska psychologie působí ta myšlenka, že v tomto hrobě nachází se tělo drahé osoby aspoň částečně ještě zachovalé a pomalu rozpadávající se v tom poměru, v jakém s krutým osudem se smiřujeme! Než nejen volné rozpadávání mrtvoly, nýbrž i samy hřbitovy působí psychologicky a aestheticky blahodárně. Představme si ty naše idyllické hřbitůvky, bujným rostlinstvem zastíněné a vůní květin ovívané: Zdaž šum listí a sytá vůně květů netlumí

i nejkrutější žal člověka, zdaž na troskách člověka vzrůstající nový život nebudí v nás blahou naději nového vzkříšení a shledání na věčnosti? Je-li příroda opěvována básníky jako nejlepší těšitelka v neštěstí, pak každý z nás zakusil této pravdy na sobě s dostatek.

Než jak je to se spalováním zemřelých se stanoviska psychologie a aesthetiky? Ach, jak krutě působí na člověka poněkud jen cituplného! Již sám postup spalování je sám sebou surový a pro diváka hrozný. Casopis „Katholik“ popisuje takové spalování v Heidelberské peci takto¹⁾:

„Hořící mrtvola v peci poskytuje příšerný pohled. Jakmile rakev všoupnuta, žářem se ihned rozpadne a mrtvola leží nahá. Ta zdá se pojednou oživnouti, otvírá oči a ústa, natahuje ruce i nohy a za děsného žáru sebou škube a křiví se, což stále se mění. Převyšuje to všeliké líčení i představu, a s hrůzou oko se od toho odvrací. První stádie jsou mimořádně hrůzné, a ti, kteří to viděli, pokládají za nemožnost, aby někdo své příbuzné tomuto processu přenechal.“

A jako při spalování, tak i po spálení dostává se chmurná nálada při pohledu na urnu, v níž choulí se hrstka popele toho člověka, který nedávno ještě mezi námi žil, mluvil a myslel. Je to několik solí vápenných, hořečnatých a fosforečných, kdežto všechno měkké maso ohněm byvši ztráveno uniklo do vzduchu jako plynné součásti. A kam s urnou? V Itálii mají za městem ve skále vytesané otvory t. zv. kolumbaria, do nichž urny uschovávají. Ale jak trudně působí takové kamenné, nehybné kolumbarium oproti našim idyllickým hřbitovům! Jakási ne-

¹⁾ Volksaufklärung č. 24.

známá tesknost a opuštěnost pojme návštěvníka a brzo jej pryč do volné přírody pohání. U nás, kde kolumbarií není, běrou si přátelé zesnulého urnu domů do svého příbytku. Všeobecné pořekadlo praví, že mrtvý mezi živé nepatří, a působí-li kolumbarium dojmem skličujícím, platí to o urně v domácnosti dvojnásob. Tedy psychologicky i aestheticky spalování mrtvol se nezamlouvá.

2. Církev katolická spalování mrtvol přísně zakazuje.

Z uvedených dokladů vědy patrně, že spalování je čin nerozumný a odsouzení hodný. Proč tedy jistí lidé tolik se o ně zasazují? Důvod leží na snadě: Je to zášť protikřesťanská, neboť církev katolická spalování mrtvol svým členům přísně pod dalekosáhlými následky zakazuje! Pokročme tedy k bodu druhému, jak a proč církev spalování mrtvol zakazuje.

Jestliže církev vydává nějaký zákon, jistě činí tak po zralé úvaze a tak i v tomto případě. Co vedlo církev k zákazu? Nic jiného leč samo písmo sv. a ústní podání, což krátce dokážeme:

a) Již

písmo sv. Starého Zákona

obsahuje rozkaz a vůli Boží, aby lidé dávali svá těla pochovávat do země. Právě Bůh Adamovi a v něm ostatním lidem: „V potu tváře své vydělávati budeš chléb svůj, dokaváde ne-navrátíš se do země, z které vzat jsi.“ Z rozkazu toho patrně nad slunce jasněji, že do země,

nikoli do pece, má se člověk po smrti uložit. Všichni patriarchové starozákonní tomu tak rozuměli a dali těla svá do země nebo skály k zetlení uložiti. V celém písmě sv. Starého Zákona děje se o pochování do země asi 300krát zmínka.

Jen na několika místech děje se zmínka o spálení mrtvoly, ale to dělo se mimořádně, jak se tam dočteme, buď za trest (III. Moj. 20, 14; 21, 9) nebo v nebezpečí moru (Amos 6, 10) nebo na ochranu mrtvol před zneuctěním od nepřátel (I. Král. 31, 12). Ale že mimořádná výjimka dotvrzuje pravidlo, je každému známo.

b) Dále proti spalování mrtvol mluví

písmo sv. Nového Zákona.

Jak v epištolách tak v evangeliích děje se zmínka jen o pochovávání do země, nikde však o spalování. A písmo sv. je směrodatným pro zákony církevní.

Nejpádnejším však důkazem církvi sv. je sám Ježíš Kristus, od Otce s nebe k našemu poučení a spasení seslaný. Jaké On zaujal stanovisko ku spalování mrtvol? On nepřímou zavrhne slovem i příkladem! Slovem, když pravil kdysi: „Tehdáž ti, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího“ (Jan 5, 28.) Příkladem pak, když dal se uložiti po strastiplné smrti do kamenného hrobu. A jeho příklad i slovo jest nám svatým odkazem a příkazem, neboť pravil: „Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jako já činil vám, i vy činili. (Jan 13, 15.)

c) Proto

církev katolická,

opírajíc se o písmo sv. Starého i Nového Zákona, od prvních dob až na naše časy hlásala

pochovávaní mrtvých do země jako jedině přípustné. Celých 18 století byl tento zvyk zachovávan, a když novodobé zednářství chopilo se r. 1871 spalování jako nové zbraně proti církvi katolické, viděl se nucena slavný papež Lev XIII. r. 1886 vydati církevní zákon, kterým se spalování zemřelých pod přísnými pokutami všem věřícím zakazuje. A jaké jsou to pokuty? Katolický křesťan, jenž jest ve spolku pro spalování mrtvol, upadá tím samým činem v klatbu papežskou t. j. vylučuje se sám z církve katolické, takže nemůže býti ani zaopatřen sv. svátostmi a církevně za účasti kněze pohřben, ani nekonají se za něho modlitby a mše svaté, leda by se zavčas s církví smířil a svůj úmysl odvolal. Důvod toho je zřejmý. Kdo neposlouchá pravidel nějakého spolku, je z něho prostě vyloučen; a kdo tvrdošíjně odporuje zákonům církevním — kořenem je tu hluboká nevěra a nesmířitelná zášť proti církvi — podléhá trestu vyloučení, a církev nemá již co s ním činiti dle příkazu Kristova: „Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán“ t. j. budiž mimo církev vyloučen. Že pak takový nešťastník upadá do věčné záhuby, není třeba dokazovati; stačí uvést známá slova Kristova k apoštolům a jich nástupcům pronesená: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ Kdo Kristem pohrdl, pohrdne jím On na soudě posmrtném.

Nicotna je frase některých lidí, že prý kněží proto jsou zaujati proti spalování mrtvol, poněvadž přicházejí takto o štolu t. j. taxu za výkrop pohřební. Frasi takovou může pronést jen člověk nemyslicí nebo záští protináboženskou zaslepený. Uvažme jen pozorně následující: Kdyby církvi šlo jen o peníze při pohřbu, smířila by se jedno-

duše s myšlenkou spalovací a kněžím dovolila by vykropovati i krematisty. Toho však církev dovoliti nemůže, ježto by přišla do sporu s písmem svatým. Patrně z toho, že církvi je směrodatna víra a spása duší, nikoli však nějaký groš. Ztráty nějakého toho groše se církev báti nemusí, pamětliva jsouc slov Spasitelových, že Otec nebeský, jenž živí a šatí kvítí polní, tím spíše na paměti má tvory rozumné. Ku př. ve Francii byli kněží úplně ožebračeni, stát zastavil jim veškeré platy, oni však i po takové ráně žijí dále, a církev znovu tam vzkvétá a mohutní, poněvadž je nezničitelná. Proč jistí lidé tolik knězi závidí jeho těžce vydřený groš, proč mluví jen a jen o blahobytu kněží? Kněz přece přes polovici své práce koná ve prospěch lidu zdarma (ku př. zdarma káže, zpovídá, zaopatřuje, modlí se breviář atd.), za ostatní práci má pak proti jiným stavům rovnocenným mzdu o polovici až dvě třetiny menší. On však musí jako jiní jísti a něčím se odívati, ba musí mnohdy věci dražší platiti než laikové, poněvadž mnozí obchodníci mají utkvělou myšlenku, že kněz má a může hodně platiti. Proč jen kněžím vyčítá se „tučný“ příjem, kdežto o jiných stavech, jež svoji práci dávají si mnohem dražší platiti, se nemluví? Mají-li kněží takový „blahobyt“, proč nedávají rodičové své vystudované syny na kněžství, proč nechávají je někde v advokátní kanceláři tělesně i hmotně za několik grošů živořiti? Opakuji: kněžím nejedná se u krematistů o ztrátu svých peněz, nýbrž o ztrátu věčné spásy u krematistů samých, neboť krematista vylučuje se z církve, umírá jako nepřítel Krista a církve, propadá věčnému zavržení. To jest to, co upřímného kněze bolí a proto kněží snahy krematistů potírají.

Řádný katolický křesťan nestane se nikdy členem spolku pro spalování mrtvol, naopak sám dle možnosti bude jiné odvracet a poučovati v tom vědomí, že poučování nevědomých jest jedním ze skutků duchovního milosrdenství a že Spasitel, jenž nebeské království slíbil za číši vody, zvláště tento skutek bohatě na onom světě odmění.

Kalendář „Vzkříšení“

jest nejlepším a nejlevnějším kalendářem českým. Obsahuje množství povídek a článků od nejlepších spisovatelů katolických s velmi zdařilými ilustracemi. Mimo to ozdoben jest kalendář krásným obrazem titulním

Cena 1 K poštou; tucet 8 K, půl tuctu 4 K poštou vyplaceně. Objednávky přijímá: „Česká sekce diecévního komitétu v Č. Budějovicích.“

Dělnická otázka.

Napsal Dr. Fr. Hitze; přeložil a na rakouské poměry uvedl P. J. Voňavka. Cena poštou 2 K 70 h.

Kdo zajímá se o dělnickou otázku a chce, aby otázka tato řešena byla na podkladě zásad křesťanských, najde v knize této hojného poučení. »Dělnická otázka« neměla by scházeti v žádné knihovně spolkové ani soukromé.

Objednávky přijímá: „Česká sekce diecévního komitétu v Č. Budějovicích.“